

**Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy
na rokovanie HSR SR dňa 13. 01. 2025**

Vízia a kroky Ministerstva hospodárstva SR pri úprave poplatkov pre komerčné projekty fotovoltiky za pripájanie sa a pri dodávke elektriny do siete (G-komponent) (APZD)

1. Postoj APZD

Žiadame novelizovať zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby v znení neskorších predpisov tak, aby pripájanie sa a dodávanie elektriny z fotovoltiky do siete bolo bezplatné.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

V súčasnosti sú fotovoltika a veterné elektrárne jedinými druhmi zdrojov, ktoré sú v krátkom časovom horizonte schopné dodávať slovenským priemyselným podnikom zelenú energiu na dekarbonizáciu. Komerčné projekty fotovoltiky však nie sú ekonomicky rentabilné kvôli vysokým poplatkom, ktoré musia platiť distribučným spoločnostiam jednak pri pripájaní (pripojovacie poplatky) a tiež pri dodávaní elektriny do siete (G-komponent).

Navrhované riešenie:

Novelizácia primárnej legislatívy - zákona o podpore OZE, ktorá ustanoví bezplatný prístup do distribučnej sústavy pre OZE spustené do prevádzky od 1.7.2025. Sekcii energetiky na MH SR bol už v októbri predložený návrh konkrétneho paragrafového znenia s komplexným odôvodnením.

Nižšie uvádzame legislatívne znenie návrhu zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby v znení neskorších predpisov a návrh dôvodovej a osobitej správy k návrhu zákona.

Návrh legislatívneho znenia návrhu zákona:

Zákon

z ... 2024,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 492/2010 Z. z., zákona č. 558/2010 Z. z., zákona č. 136/2011 Z. z., zákona č. 189/2012 Z. z., zákona č. 373/2012 Z. z., zákona č. 30/2013 Z. z., zákona č. 218/2013 Z. z., zákona č. 382/2013 Z. z., zákona č. 321/2014 Z. z., zákona č. 173/2015 Z. z., zákona č. 181/2017 Z. z., zákona č. 268/2017 Z. z., zákona č. 309/2018 Z. z., zákona č. 377/2018 Z. z., zákona č. 362/2019 Z. z., zákona č. 277/2020 Z. z., zákona č. 395/2020 Z. z., zákona č. 419/2020 Z. z., zákona č. 296/2021 Z. z., zákona č. 85/2022 Z. z., zákona č. 249/2022 Z. z., zákona č. 363/2022 Z. z. a zákona č. 143/2024 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 3 sa odsek 1 dopĺňa písmenom f), ktoré znie:

„f) bezplatným prístupom do sústavy.⁵⁾“

2. § 3 sa dopĺňa odsekom 19, ktorý znie:

„(19) Podpora podľa ods. 1 písm. f) sa vzťahuje iba na zariadenie výrobcu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie uvedené do prevádzky po 1. júla 2025 bez ohľadu na jeho inštalovaný výkon.“

3. Za § 18n sa vkladá § 18o, ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 18o

Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. júla 2025

Podmienky podpory výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a podpory výroby elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou pri zariadení výrobcu elektriny, ktoré bolo uvedené do prevádzky pred 1. júlom 2025, zostávajú zachované podľa doterajších predpisov.“

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2025.

Návrh dôvodovej a osobitnej správy k návrhu zákona:

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) predkladá do legislatívneho procesu návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona má za cieľ zabezpečiť rozvoj nových projektov zabezpečujúcich výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov (ďalej len „OZE“). Kľúčovou zmenou je úprava podmienok podpory pre tieto zariadenia, a to garantovaním ich práva na bezplatný prístup do distribučnej sústavy. Cieľom tejto úpravy je podporiť výstavbu nových zdrojov elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov, zvýšiť investície do sektora OZE a motivovať tak nové subjekty k vstupu na trh, čo bude mať tiež za následok vznik nových pracovných miest v tomto sektore.

Bezplatný prístup do sústavy vytvára stimul pre výrobcov elektriny z OZE a znižuje finančné bariéry, ktoré by inak bránili v realizácii nových projektov v oblasti výroby elektriny z OZE. Tieto zariadenia však aj naďalej budú povinné uhradiť platbu za pripojenie do distribučnej sústavy.

Návrh zákona reflektuje ciele smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 (ďalej len „smernica RED III“) a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (ďalej len „nariadenie o vnútornom trhu s elektrinou“), vrátane finalizovanej verzie jeho navrhovanej revízie.

Návrh zákona slúži na podporu dosiahnutia záväzného cieľa Európskej únie (ďalej len „EÚ“) pre podiel energie z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe v roku 2030 aspoň 42,5% (ideálne 45%), pričom na Slovenskú republiku sa navrhuje dosiahnutie cieľa 23 % podielu energie z OZE už na rok 2030.

Návrh zákona je v súlade aj s cieľmi vymedzenými v Pláne obnovy a odolnosti SR (časť Zelená ekonomika, komponent Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra - Investícia 1: Výstavba nových zdrojov elektriny z OZE), ako aj Integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom Slovenska.

Predkladaný návrh zákona má pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie, pozitívny vplyv na životné prostredie. Predkladaný návrh zákona nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, sociálne vplyvy, vplyvy na informatizáciu, na služby pre občana a na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu SR, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodom 1 a 2

Výroba elektriny z OZE je kľúčovým prvkom pri prechode na udržateľné zdroje energie a zníženie celkovej závislosti na fosílnych palivách. Zabezpečenie bezplatného prístupu do sústavy podporí nárast počtu energetických projektov v oblasti výroby elektriny z OZE, čím sa zvýši energetická bezpečnosť a odolnosť elektrizačnej sústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ES SR“).

Podpora výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie zavedením práva na bezplatný prístup do distribučnej sústavy je významný krok pre stimuláciu investícií do sektora výroby elektriny z OZE.

Nemožno opomenúť, že na základe transpozície tzv. zimného energetického balíčka, sa s účinnosťou od 1.12.2022 zaviedol do slovenského právneho poriadku inštitút tzv. zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov energie (ust. § 2 ods. 3 písm. p) zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podpore“).

Predmetná zmluva o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov energie predstavuje o koncepciu tzv. PPA zmluvy (power purchase agreement), ktorá je v zahraničí bežne používaná na stredno- až dlhodobé kontrakty (5 – 20 rokov) založené na priamom výkupe elektriny z obnoviteľných zdrojov medzi výrobcom a koncovým odberateľom. PPA zmluvy predstavujú jeden z kľúčových prvkov rozvoja udržateľnej ekonomiky.

Podľa § 14 ods. 8 zákona o podpore je ministerstvo povinné posudzovať právne prekážky uzatvárania PPA zmlúv, odstraňovať neodôvodnené prekážky, uľahčovať prijímanie týchto zmlúv a zabezpečovať, aby tieto zmluvy nepodliehali neprímeraným alebo diskriminačným postupom alebo poplatkom.

Z verejne dostupných informácií je zrejmé, že aj napriek časovému odstupu, na Slovensku stále neexistuje prax uzatvárania takýchto zmlúv. Nové projekty zariadení na výrobu elektriny, ktorých výroba by bola spôsobilá predstavovať predmet PPA zmluvy, sú mimoriadne ojedinelé, resp. trh v tejto oblasti prakticky neexistuje. Uvedené má negatívny dopad nie len na samotný rozvoj výroby elektriny z OZE, ale aj na (priemyselných) odberateľov elektriny na Slovensku, ktorí tým pádom nemôžu dosiahnuť svoje ciele v oblasti udržateľnosti.

Za jednu z hlavných prekážok rozvoja projektov v OZE možno označiť absenciu bezplatného prístupu do sústavy. Platba za prístup sa aktuálne hradí na mesačnej báze, pričom jej výška podlieha úprave obsiahnutej sekundárnej legislatíve. Tá podlieha častým zmenám, ktoré sú pre realizáciu a financovanie projektov neprípustné. Zavedenie stability v tejto oblasti je preto nevyhnutné.

Zároveň však navrhovaná úprava aj pre nové zariadenia na výrobu elektriny z OZE ponecháva povinnosť uhradiť prevádzkovateľovi distribučnej sústavy regulovanú platbu za pripojenie, ako tomu bolo aj doposiaľ. Taktiež sa ponecháva poplatný prístup do sústavy pre všetky zariadenia na výrobu elektriny z OZE, ktoré boli uvedené do prevádzky pred 1.7.2025. Zavedenie tohto druhu podpory preto nebude mať negatívne finančné dopady z pohľadu aktuálneho financovania fungovania distribučných sústav.

Podpora bezplatným prístupom pre nové zariadenia nebude mať žiaden negatívny dopad ani na cenu elektriny pre koncových odberateľov. Koncová cena elektriny totiž nie je naviazaná na množstvo vyzbieranej platby za prístup uhrádzanej výrobcami elektriny. Uvedené možno dať do kontrastu s podporou vo forme doplatku podľa § 3 ods. 1 písm. c) zákona o podpore. Táto forma podpory bola v minulosti priznaná viacerým zariadeniam na výrobu elektriny. Finančné prostriedky na jej realizáciu sú však vyberané od koncových odberateľov elektriny v rámci tzv. tarify za prevádzkovanie systému, ktorá je jedna zo zložiek koncovej ceny elektriny. V prípade bezplatného prístupu uvedené úplne absentuje.

Návrh zákona citlivo zohľadňuje zásadu zákazu diskriminácie. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sa už v minulosti vyjadril, že samotná právna úprava, ktorá ustanovuje pre určitý subjekt viac či menej oprávnení, neznamená bez ďalšieho (t.j. bez ohľadu na dôvody upravené v čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)) diskrimináciu, prípadne zvýhodnenie iných subjektov (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. 9. 1996, sp. zn. PL. ÚS 37/95). Obdobne sa vyjadril, že zákonná úprava, ktorá zvýhodňuje určitú skupinu osôb, nemôže byť len z tohto dôvodu označená za takú, ktorá porušuje princíp rovnosti. V oblasti hospodárskych, sociálnych, kultúrnych a menšinových práv sú zásahy zvýhodnenia v hraniciach primeranosti nielen akceptovateľné, ale niekedy aj nevyhnutné, aby sa odstránili prirodzené nerovnosti medzi rôznymi skupinami ľudí (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. 6. 2013, sp. zn. PL. ÚS 13/2012). Na správnosť tohto názoru nakoniec v tomto smere poukazujeme aj na názor ústavného súdu, podľa ktorého „výrobcovia elektriny vzhľadom na skutočnosť, že odvetvie, v rámci ktorého majú úmysel začať podnikáť, je regulovaným odvetvím (t. j. odvetvie elektroenergetiky), nemôžu očakávať, že sa podmienky ich pôsobenia na trhu v rámci regulovaného odvetvia nebudú meniť, resp. že nebudú prijímané nové právne predpisy, ktoré do budúca zavedú nové podmienky podnikania v danom regulovanom odvetví.“ (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. 6. 2016, sp. zn. PL. ÚS 17/2014).

Zavedenie podpory bezplatným prístupom pre nové zariadenia na výrobu elektriny z OZE predstavuje ďalšiu z mnohých zmien ust. § 3 zákona o podpore. Viac ako 10 krát bolo toto ustanovenie upravované, a to pri zachovaní zásady, že podmienky podpory pre zariadenia uvedené do prevádzky pred účinnosťou tej-ktorej zmeny, ostávajú zachované. Aktuálne tak existuje niekoľko rôznych skupín výrobcov elektriny s rôznymi formami podpory, ktoré sa uplatňujú v rôznom rozsahu, pričom za rozlišovacie kritérium toho-ktorého zákonného režimu sa stanovil čas uvedenia zariadenia do prevádzky. Rovnako je tomu aj v tomto prípade.

Navyše, je nevyhnutné zdôrazniť, že na rozdiel od množstva zariadení na výrobu elektriny uvedených do prevádzky v minulosti, aktuálne sú viaceré druhy a typy zariadení vylúčené z podpory doplatkom. Preto, ak by sme považovali novú podporu bezplatným prístupom za diskriminačnú, rovnako by sme museli označiť že diskriminačné aktuálne znenie zákona o podpore, ktoré *a priori* vylučuje z podpory doplatkom napr. nové fotovoltaické či veterné elektrárne.

Osobitne poukazujeme na skutočnosť, že v roku 2019 bol do zákona o podpore doplnený aj inštitút tzv. lokálneho zdroja, ktorému zákon garantuje právo na bezplatné pripojenie. Zákon ho tak oslobodzuje od povinnosti úhrady pripojovacieho poplatku, pričom zavedenie tohto inštitútu jednoznačne kladne hodnotia všetci účastníci trhu s elektrinou.

Návrhom zákona sa nemení znenie zákona o regulácii a nemenia sa ani zákonom upravené právomoci Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ktorý aj naďalej vykonáva cenovú reguláciu v zákonom rámci a voči rovnakému okruhu výrobcov elektriny pôsobiacich na trhu doposiaľ. Ako je vyššie uvedené, podmienky podpory upravené v ust. § 3 zákona o podpore sa od prijatia tohto zákona mnohokrát menili. Tieto zmeny napr. upravovali podmienky pre okruh zariadení, ktorým je možné priznať podporu doplatkom, podporu výkupom elektriny výkupcom elektriny za cenu vykupovanej elektriny, podporu prednostným pripojením a prístupom do distribučnej sústavy, a pod. Tiež sa dotýkali výšky a rozsahu samotného poberania podpory. Zákonodarca rovnako aj v tomto prípade návrhu zákona legitímne upravuje podmienky podpory a odôvodnene reaguje na potreby slovenského trhu a medzinárodné záväzky Slovenskej republiky.

Potreba zavedenia práva na bezplatný prístup je zvýraznená aj navrhovaným znením úprav Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (ďalej len „Nariadenie o vnútornom trhu“). V rámci úpravy osobitných investičných stimulov na dosiahnutie cieľov únie v oblasti dekarbonizácie Nariadenie o vnútornom trhu v čl. 19a ukladá členským štátom podporovať uzatváranie PPA zmlúv, a to aj odstránením neopodstatnených

prekážok a neprimeraných alebo diskriminačných postupov alebo poplatkov, s cieľom zabezpečiť predvídateľnosť cien a dosiahnuť ciele stanovené v ich integrovaných národných energetických a klimatických plánoch.

Podotýkame, že aj aktuálne znenie Nariadenia o vnútornom trhu v rámci zásad fungovania trhov s elektrinou (Článok 3) vyžaduje, aby trhové pravidlá poskytovali vhodné investičné stimuly pre výrobu – najmä pre dlhodobé investície do dekarbonizovanej a udržateľnej elektrizačnej sústavy – uskladňovanie energie, energetickú efektívnosť a riadenie odberu s cieľom naplňať potreby trhu.

Návrh zákona je zároveň prejavom transpozície smernice RED III, ktorá stanovuje povinnosť členských štátov spoločne zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov aspoň na 42,5%. Návrh zákona reflektuje tieto povinnosti nielen voči menším výrobcom či komunitným projektom, ale všetkým výrobcom elektriny z OZE, čím chce doceliť čo najväčšiu podporu výrobcov elektriny z OZE a využitia OZE na území Slovenskej republiky.

Návrh zákona slúži v neposlednom rade aj na podporu Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorý v rámci časti výstavby nových zdrojov elektriny z OZE stanovuje celkový cieľ zvýšiť nové kapacity na výrobu elektriny z OZE o 122,4 MW, a konkrétne sa v rámci navrhovanej schémy podpory chce zaistiť nová kapacita aspoň v objeme 120 MW vďaka novým zdrojom z OZE.

Návrh zákona je v súlade aj s Integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom Slovenska, ktorý pre Slovensko do roka 2030 stanovuje dosiahnutie cieľa 23% podiel energie z OZE.

Zavedenie bezplatného prístupu do sústavy pre výrobcov elektriny z OZE po navrhovanej účinnosti návrhu zákona reaguje na aktuálne výzvy v oblasti rozvoja OZE a cieľov EÚ a SR v tejto oblasti. Zavedenie podpory bezplatným prístupom do sústavy vytvára priestor pre nové investície, ktoré prispievajú k zníženiu emisií, decentralizácii energetických zdrojov a stabilizácii cien elektriny na trhu a predstavuje aj stimul, ktorý motivuje nové subjekty k vstupu do sektora, čo považuje ministerstvo za nevyhnutný krok na podporu rozvoja OZE a zabezpečenia naplňania národných aj európskych cieľov v oblasti výroby „zelenej energie“.

K bodu 3

Navrhuje sa prechodné ustanovenie § 18o, ktorého účelom je (rovnako ako pri predošlých novelizáciách ust. § 3 zákona o podpore) ponechať zachované podmienky podpory výroby elektriny z OZE a podpory výroby elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou pre zariadenia výrobcov elektriny, ktoré boli uvedené do prevádzky pred 1. júla 2025.

K Čl. II

Nakoľko návrh zákona má vplyv na podnikateľské prostredie, môže v zmysle § 19 ods. 6 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudnúť účinnosť len 1. januára alebo 1. júla príslušného kalendárneho roka. Navrhuje sa, aby návrh zákona nadobudol účinnosť 1. júla 2025.